

9P/4302

FJÄLLKON

Svensk Fjällrasavels Tidsskrift

Nummer 4
Hösten 2001

Förstakalvaren 80 Marlene
efter 6742 Harg hos familjen
Schale i Växtorp.
Foto: Lars Schale

STÄMMAN PÅ
ÖLAND!.....3

"KÖTTGRUPPEN"
INFORMERAR!.....13

AVELSKOMMITTÉN
INFORMERAR!.....15

GÅRDSBESÖK PÅ
EGBY!.....4

GÅRDSBESÖK PÅ
NORDENS ARK!.....14

FJÄLLKO HAR MJÖLKAT
MER ÄN 100 TON!.....19

EN FÄBOD-
DAGBOK!.....6

NY ORDFÖRANDE
I SVENSK
FJÄLLRASAVEL!.....21

Svensk Fjällrasavel

Ordförande:

Anders Jonört, Flarkbäcken 150,
915 96 Flarken. Tel/Fax 0934-270 30.

Vice ordförande:

Joachim Gustavsson, Görshorva, V.Harg,
595 91 Mjölby. Tel/Fax 0142-250 42.

Redaktion, expedition:

Lennart Rosén, Kvarngatan 6, Fornåsa
590 33 Borensberg. Tel/Fax 0141-700 82.
Mobil 070-651 97 61.
e-post: svensk.fjallrasavel@telia.com

Kassa:

Hans-Inge Pettersson, Timotejvägen 16,
840 70 Hammarstrand. Tel 0696-109 13
fax 102 25.

Redaktör & Ansvarig Utgivare för tidningen Fjällkon: Lennart Rosén.

Ledamöter:

Sven Blomberg, Sunnand 44, 790 70 Furudal.
Tel 0258-202 07, fax 203 00.
e-post: sven.bl@spray.se

Lena Lindberg, Norra Heden 2,
780 64 Lima. Tel/Fax 0280-322 18.

Patrik Gyllenhammar, Ekeskogs Hejde,
620 20 Klintehamn. Tel/fax 0498-243035.

Mari Strand, Nyland 4583,
830 70 Hammerdal. Tel/Fax 0644-400 71.

Suppleanter:

Göran Lundström, Fjälbyn 252, 930 10 Löv-
ånger. Tel 0913-300 40, fax 0913-301 01.

Berit Runsten, Alsenviken 1234,
830 44 Nälden. Tel 0640-240 28.

Hans-Inge Pettersson, Timotejvägen 16,
840 70 Hammarstrand. Tel 0696-109 13,
fax 102 25

Revisorer:

Bo Karlsson, Våltran, 696 93 Aspabruk.
Tel 0583-503 31.

Martina Bremer, Österskog 4596,
386 94 Färjestaden. Tel 0485-373 45.

Revisorssuppleanter:

Ann-Sofie Sångberg, Lökom 7578,
881 93 Sollefteå. Tel 0620-321 43.

Leif Finnström, Ö:a Radiogatan 2 E, 854 61
Sundsvall. Tel 060-61 64 31.

Förmedling av livdjur:

Mårten Dahlberg, Manebergs Gärd 1296,
872 96 Bjäreå. Tel 0612-532 67, fax 531 07.
OBS! Tel tid: Måndagar 12-13.

Stambokföring:

Vani Ern till föreningsexpeditionen!

Nästa FJÄLLKON kommer i januari 2002.
Manus & Annonser till den tidningen ska vara
redaktionen tillhanda senast den 15 december!

Tidningen FJÄLLKON nr 4 2001

* Tidningen utkommer f.n. med 4 nummer/år. Där emellan skickas aktuell information ut.

* Medlemskap tecknas genom att sätta in 300:- på postgiro 833 53 62-3.

* Annonsering med radannonser i tidning och info-blad med t.ex. "Köpes/Säljes" är gratis för medlemmar i Svensk Fjällrasavel.

* För övrig annonsering hänvisas till vår expedition, se adress & tel i rutan t.v.

* Samtliga artiklar i tidningen FJÄLLKON är författade av redaktionskommittén om ej annat anges.

* Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel utan är författarnas egna.

* Tidningen får i korta drag citeras om källan anges.
Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806

Utgivningsbevis PRV nr 21560

© Svensk Fjällrasavel, layout: LR Produktion
Tryckeriet Erik Larsson 2001

Förändringar är inte det- samma som försämringar!

Hej alla fjällkovaner! Nu kommer höstens nummer av Fjällkon. En del av innehållet ägnas åt vad som hände på årets stämma på Öland i början av augusti. För första gången sedan föreningen bildades så har det "rumstrerats om" en del i styrelsen och på olika förtroendeposter. Inte på grund av något speciellt, utan helt enkelt på grund av naturliga orsaker såsom bl.a. tidsbrist och avbytarbrist hos några av ledamöterna. Patrik Gyllenhammar, som varit vår ordförande sedan föreningen bildades, har av olika personliga skäl lämnat detta uppdrag vilket ni kan läsa om på sidan 3. Robert Nilsson, som fungerat som avelsansvarig och vice ordförande, har av brist på avbytare inte längre möjlighet att ägna föreningen lika mycket tid som han gjort tidigare genom åren, så därför har han avgått ett år i förtid från dessa uppdrag. Dock kommer han att hjälpa till att skriva artiklar m.m. till *Fjällkon*, vilket vi alla är tacksamma för. Mari Strand från Jämtland har valts in som ordinarie ledamot i styrelsen efter Robert.

På avelssidan har styrelsen med anledning av ovanstående tillsatt en avelskommitté som ska ansvara för denna viktiga bit inom fjällrasaveln. I kommittén ingår styrelseledamöterna Joachim Gustavsson, Anders Jonört och Sven Blomberg med Mårten Dahlberg som adjungerad ledamot. Joachim är sammankallande i kommittén. Till ordförande i föreningen valdes Anders Jonört då styrelsen hade sitt konstituerande sammanträde direkt efter stämman, ett val som med säkerhet kommer att innebära flera positiva saker framöver. Vi är säkra på att de ommöbleringar som gjorts i styrelsen kommer att medföra förändringar som definitivt inte är detsamma som försämringar, tvärtom!

Ännu en succé -årsstämman på Öland!

Återigen har vi glädjen att kunna konstatera att vår förening har en god tillgång på talangfulla anordnare av årsstämmor. Eva och Ronny Olsson, som inbjudit oss till det sommarfagra Öland, hade ordnat ett mycket trevligt och givande program under stämmodagarna 9-11 augusti.

Första dagens samling och grillafton, vilken hölls inomhus då vädret var lite ostadigt, gav möjligheter till att lära känna personerna bakom de många nya ansikten. Och det är just det som är tanken med att ha de lättsamma programinslagen de första dagarna och avsluta med själva årsmötet.

Andra dagen åkte vi med buss och några bilar, först för att se idyllen Borgholm, och därefter för att besöka värdparet på deras gård. När man färdas på tvären över Öland som vi gjorde, blir avståndet korta vilket gav god tid till att se Eva och Ronnys välskötta gård och stora kobesättning.

Man har en besättning på ett 70-tal mjölkkor varav fyra var mjölkande fjällraskor, samt ett tiotal kalvar och kvigor av fjällras. Eva och Ronny avser att hålla 10% av totalantalet djur av fjällras. Vår för just det antalet framgick dock inte när det frågades om den saken.

Vi bjöds på kaffe med dopp innan vi fortsatte färden mot Solberga Gärd. Där blev vi guidade av ägaren runt den ekologiska odlingen av olika grönsaker och blommor. Särdeles intressant var att se grisarna, av blandad härkomst, vilka hade till uppgift att bekämpa ogräs på de delar av fälten vilka stod i tur att trädas. Speciellt kvickrotten bekämpades effektivt av grisarna. Efter avslutat uppdrag fick djuren den äran att ingå i gårdsrestaurantens meny.

Nästa etapp på resan blev att bese Isetorps fornborg där vi visades runt av sakkunnig ledning i vår medlem Per Ne-

lin. Han kunde berätta om borgens fascinerande historia från svunnen tid då människor bodde tätt tillsammans bakom skyddande hög stenmur, omgivna av goda betesmarker för husdjuren.

Per visade också på resterna av försommarens orkidéer och andra växter som trivs i det kalkrika men tunna jordlagret. Sedan tog Per oss med ytterligare en bit in i lövskogen, vilken för övrigt är en av Europas största sammanhängande, där vi fick möta hans besättning på sju fjällkor med sina kalvar. Mot sin vilja, egentligen, har Per nu börjat använda sina kor som amkor. Tvånget kommer av att Per varit med om en höftledsoperation som naturligtvis omöjliggör mjölkning framöver.

Med en oefterhärmlig och härlig jargong berättade Per om sina djur och deras härkomst. Fjälldjuren är ju, som vi alla vet, alldeles speciella i sina kontakter med folk, och dessa utgjorde inget undantag. Tack Per för en mycket trevlig stund i dina vackra beteshagar.

Dagen avslutades med gemensam middag på Ekerums campings restaurant. Trivsamt med god mat och musikalisk underhållning.

Tredje dagens förmiddag hölls årsmötet. De sedvanliga förhandlingarna och utdelandet av minnestavlor till tjurägare som ställt upp för Alebäckprojektet med spermasamling, samt diplom till förtjänta ägare till högavkastande kor, genomfördes som planerat till lunch.

Den debatt som fördes under förhandlingarna gällde främst ekonomin. Det kan tydligen vara svårt ibland att rätta mun efter matsäcken när man vill så mycket. En önskan om att tillmötesgå medlemmarnas önskan om tydlig kollidera med verkligheten. Hoppas att

ni alla förstår om vissa nedskärningar i den utåtriktade verksamheten kan bli nödvändiga. Något som i detta sammanhang diskuterades var om vi ska vara med på Elmia eller ej. Det är något som kostar rätt mycket pengar och arbete. Men beslutet blev att vi trots detta ska vara med efter att först ha granskat alla möjligheter till kostnadsbegränsningar. Styrelsen är i varje fall fullt införstådd med vad som måste vara rättesnöret för det framtida arbetet. Vid valen blev resultatet att Mari Strand efterträder Robert Nilsson som styrelselledamot för det kommande året av hans mandatperiod. Och efter att Tove Undin avsagt sig omval invaldes istället Hans-Inge Pettersson som styrelsesuppleant.

Därför har jag avgått som ordförande:

Vid det konstituerande sammanträdet som hölls direkt efter stämman bad jag om att slippa bli omvald som ordförande. Det väckte kanske ett visst uppseende, men hade sin förklaring, i allt väsentligt, i följande skäl:

1) Jag har fyllt 65 år och tycker att jag på sätt och vis har gjort min värnplikt mot fjällkorna. De viktigaste frågorna jag föresatt mig att klara av, däribland kodfrågan, har fått sin lösning. Fjällkon är, åtminstone för tillfället, räddad ur sin mest bekymmersamma situation.

2. Jag har väl inte tänkt mig att för all evinnerlig framtid mjölka kor, hur trevligt det än är just nu. Jag har andra planer för en del av mitt återstående liv och jag vill vara fri att förverkliga dessa utan att ta hänsyn till förpliktiga uppdrag.

Men ännu ett tag står jag kvar i styrelsen och hoppas få tillfälle att göra en insats. Så jag får ta tillfället i akt att tacka för de år jag haft ert förtroende att leda denna förening. Och jag önskar min efterträdare Anders Jonört all lycka och framgång när han nu tar vid efter mig!

Text: Patrik Gyllenhammar

Gårdsbesök hos Egbys fjällkor!

Under Svensk Fjällrasavels stämma på Öland gjorde vi bl.a. ett gårdsbesök hos medlemmarna Ronny och Eva Olsson på gården Egby på östra Öland ungefär mitt emot Köpingsvik. Egby är en by med flera gårdar men "Olssons gård" var den gården som vi besökte.

Ronny och Eva, med grundskolebarnen Robin, Albin och Elin, tog över gården 1992 från Ronnys föräldrar. Ladugården har delvis byggts till och utökats med en lösdriftshall för ungdjur, sinkor och köttdjur, dvs de tjurar som föds på gården vilka föds upp för köttändamål.

Fjällkointresset började i mitten av 1990-talet då de 60 korna av SRB- och SLB-ras började få konkurrens av denna nya ras på gården. Men fjällkor på Öland, vad var det för fix idé? Hade "bonnfolket" i Egby blivit alldeles tokiga? Ja, funderingarna i deras omgivning var många i början. Idag har fjällkoandelen på Egby vuxit till fyra mjölkande kor samt 8 kvigor och kalvar. Det hade kunnat vara ännu fler fjällkor idag, men i början fick man nästan bara tjurkalvar, så av rekryteringen blev intet.

Ladugården är av långbåstyp med plats för 70 mjölkande kor. Ca 2/3 är SRB och 1/3 SLB utöver nämnda fjällkor. Mjölkingen sker med storspann, ett system som är mycket ovanligt och som ganska få har sett i praktiskt drift.

STORSPANNEN

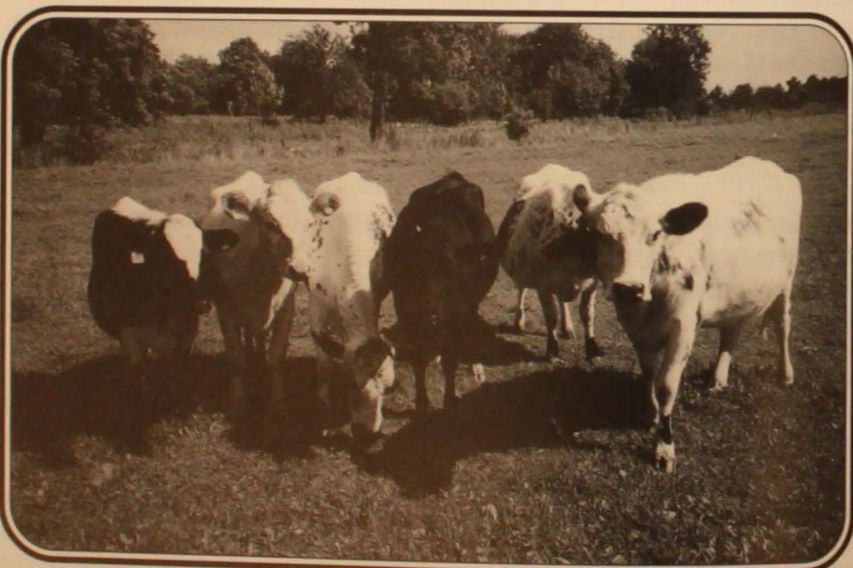
Storspannen kommer från företaget Fritz, och rättare sagt så är det fyra storspannar man använder sig av. Detta system fungerar mycket bra.

Fördelarna är att vacuumet alltid är jämnt i varje spann och det är konstant vacuum i varje spann under hela mjölkingen vilket ger en syrefri miljö som hämmar eventuell bakterietillväxt. Först någon timme efter påbörjad mjölkning töms spannarna i mjölktanken för att kylas, men detta går mycket bra. Kvalitetsmässigt ligger man bättre till nu än före storspannens tid.

Andra fördelar är att det är lättare att mjölka t.ex. nykalvade kor. Dessutom så följer ju alla diskbara mjölkmaskinsdelar

Det var fullt på ladugårdsbacken i Egby då fjällkostämman var där på besök. Ronny och Eva Olsson berättade om gården och bjöd på kaffe med hembakat!

6 trevliga fjällkvigor och blivande favoritkossor på Egby var inte sena att rada upp sig då kameran kom fram. Djur av fjällras vill gärna bli fotade, nämligen!

med ut i mjölkkrummet efter avslutad mjölkning och där blir allt diskat, vilket man inte kan påstå att t.ex. de vanliga mjölkkranarna i rörmjölkningsanläggningar blir. Storspannen är rälsbunden och försedd med automatiska avtagare. Dessutom fungerar den som sittpall vid avtorkning av juver samt påsättning av

spenkopparna. Storspannsystemet har Eva och Ronny haft i 7 år nu och de är mer än nöjda och tycker det är lustigt att inte fler lantbrukare satsat på detta system.

Kornas mjölkproduktion ligger i snitt på ca 9000 kg ECM/år.

SEMINERAR SJÄLV

Eva gick seminkurs för djurägare för ett antal år sedan och seminerar djuren själv. Detta är givetvis en fördel när man har så många djur i besättningen (totalt 200 djur) då det skulle bli ett väldigt passande på seminpersonal annars. Både Ronny och Eva är väldigt avelsintresserade och jobbar målmedvetet för att få fram djur med bra exteriör som håller och blir långlivade.

Ser vi till hälsoläget bland korna så är det bra och man har inga problem med parés eller acetonemi.

UTFODRINGEN

Korna får mycket ensilage då den mesta vallen skördas som ensilage. Lite löshö brukar dock köras in till kalvarna. På Öland är det oftast torra väderförhållanden som råder under somrarna, så ska man vara bonde här så gäller det att planera så att 1:a skörden av vall räcker för hela vinterbehovet eftersom det inte är ofta som 2:a skörden ger särskilt mycket.

Utöver ensilage får korna färdigfoder (max 14 kg/dag) anpassat till aktuella vallanalyser, och som regel får de färdigfoder året runt. Kraftfodret ges via en rälshängd halvautomatisk vagn och ensilage med en Humavagn. Vagnarna är upphängda i två rälskenor vilket gör att ensilagevagnen går lätt att lasta med baklastaren då det inte är någon räls över vagnens mitt.

Ensilaget läggs för övrigt in i en relativt nybyggd plansilo. Varken torsilo eller rundbalar är aktuellt då man tycker att det totala hanteringssystemet med en plansilo fungerar bäst. Då plansilon under gynnsamma år blir full gör man dock en del rundbalar.

Fakta Egby:

160 ha totalt varav:
70 ha bete
90 ha odlat varav:
60 ha vall
20 ha spannmål
10 ha träda

Här mjölkar Eva med storspannen, ett mycket smidigt system då den går på takräls ända ut i mjölkkrummet.

Ronny berättar om Egby för alla nyfikna stämmomedlemmar vid besöket den 10 augusti 2001.

En av fjällkorna, tillsammans med gårdens enda jerseyko, hävdade sig väl i koflocken som till stor del består av SRB och SLB. Vem tror ni tar täten när korna ska hämtas in för mjölkning? Fjällkorna förstås!

Det mesta av betesmarkerna gränsar ner mot Östersjön. Närheten till havet (ett par kilometer) gjorde att längre tillbaka i tiden var fisket en viktig försörjning för gården. Den gamla sjöboden/fiskeboden finns fortfarande kvar i renoverat skick, men den används idag mest till "mystuga" samt under de höstliga andjakterna. Utöver fågeljakt så jagas även rådjur och hare när lusten faller på (under jaktperioden förstås).

Alla tjurar på Egby sparas och föds upp för att gå till slakt då de beräknas hålla en slaktad vikt av minst 300 kg. De hålls i en nybyggd lösdriftsbyggnad med tre väggar. Ena långsidan, den östra, är helt öppen och försedd med ett långt foderbord på vilket man lätt ställer av foder med hjälp av baklastaren. När djuren äter står de på en bred cementgång som skrapas ren från gödsel med hjälp av lastaren. Bakom gången finns stora djupströboxar där djuren har en behaglig tillvaro då de vilar och ägnar sig åt idisslande verksamhet.

Dagbok från en sommar på FÄBODEN!

Våren 2001

Efter många tankar fram och tillbaka kom vi äntligen till beslut om att försöka driva en fåbod i Hälsingland. Tyvärr så misstog vi oss och det visade sig att det inte alls var så lätt. Man måste få omgivningen att våga tro på utbölningar från Gotland. Vilket visade sig inte vara möjligt i dagsläget. Det var då våra goda vänner i Sunnanshed ringde och frågade om vi kunde tänka oss Dalarna i stället. Visst, tänka kunde vi väl, men det var ju inte riktigt som vi tänkt. Hur som helst flög frågetecknen i väg och vi funderade mer på Ärteråsens fåbod som en möjlighet. Tänkte positivt.

* Inte så nära en stor väg som i Järvsö.

* Servering redan fixad m.m.

Ja, det var en början i alla fall som gjorde att vi började spåna vidare. Sven tog kontakt med fåbodfolket. Därefter började kvarnen mala. De var positiva till tokiga gotlänningar. Vi for till Furudal för att träffa fåbodfolket och visst var vi nervösa, men allt flöt på och jag tror vi alla var nöjda när vi gick ifrån fiket. Nu var det bara att forska vidare med myndigheterna om att transportera djur osv. Plötsligt blev det stora käppar i hjulet som vi inte vet hur vi ska ta oss ur: Mul- och klövsjukan i Storbritannien! Som vanligt så måste åtminstone Sverige vara med i isolering precis som om vi hade denna sjukdom, så plötsligt är det inte alls säkert att vi får flytta upp våra djur. Puusst och ståånk!

17 april: Mul- och klövsjukan verkar nu ha lugnat ner sig så vi ser fram emot sommaren med lite gladare miner. Till "Kristi Flygare" åker jag för att städa och kolla in vad som behövs inför sommaren.

Har försökt göra ost men det blir inte riktigt som jag har tänkt mig men vi får väl testa vidare. Sedan får jag väl prata med Lisa och få lite hjälp av henne.

24 maj: Båten går mot Nynäshamn med barnen och Ingert. Vi tänkte städa och kolla vad vi behöver ta med oss upp i sommar. Ingert städar och diskar medan jag tar hand om fåbodfolket som kom upp. Det var med mycket skratt i ryggsäcken när vi for hem efter denna helg.

15 juni: Äntligen är det dags att buföra till Ärteråsen. Funderingarna är många om sommaren men.....optimismen är större. Man får väl ta tag i problemen när de kommer istället för i förväg bilda stora hinder.

Jag och tjejerna tog snabben (snabbfärjan från Gotland) redan på förmiddagen och var framme vid slutmålet på kvällen. Solen följde oss hela dagen vilket var bra när vi skulle packa ur bilen med alla saker och både katten och kaninerna. Bära,

känka, släpa. Nyckelorden för dagen. Familjen Blomberg kom med flyttgröt och mjölk. Skönt med en paus när benen vill vila och ögonen börjar bli något trötta. När så barnen somnat och jag började få någon ordning så ringde djurbilen och sade att de var snart framme. Det var ljusst som på kvällen hemma fast klockan var midnatt. Efter en liten diskussion beslöt jag att djuren nog skulle gå själva efter mig, och kan man tro, det var precis vad de gjorde! Fick småspringa uppför backen, men in i hagen kom de, törstiga och hungriga, men otroligt lugna. Detta var första dagen på Ärteråsen som tog slut just när den andra dagen egentligen hade börjat (2.30).

16 juni: Solen skiner och vi har massor att göra. Den första gästen dök upp och övernattade i Olles stuga. Trevligt och roligt.

17 juni: På förmiddagen var det molnigt med solglimtar men senare övergick det till regn. Fortsatte att plocka upp och få i ordning. Var faktiskt klar fram emot kvällen. Tvätta, diska, bära vatten. Sigge kom och berättade att de sett en björn-

hona med två ungar strax nedanför parkeringen.

18 juni: Det regnade på förmiddagen så jag provade på att göra eld i vedspisen för jag var sugen på muffins. Det var väl OK. Berny och Fredrik var i Mora. Korna river både tak och staket. Katten trivs. På kvällen kom solen fram igen.

19 juni: Solen sken åtminstone till en början. Jag och barnen var vid Clas Olsson (varuhuset) samt tittade lite i Rättvik. Fredrik och jag gick den gamla vägen från den gamla parkeringen och avslutade promenaden med att laga taket som hade ramlat ner igår.

20 juni: Solen sken idag också även om det kom en och annan skur. Hade tänkt börja i tid idag för jag skulle göra ost, men var tvungen att handla först. Passade då på att prata med turistbyrån och fick även träffa turistchefen där.

När vi väl kom upp, ja, då kom det gotlänningar till Ärteråsen. På kvällen kom Ell-Britt för hjälpa mig igång med osten och äntligen så har även den biten kommit igång.

21 juni: Regn öser ner. Den bensindrivna motorn krånglar. Bernys rakapparat "gick kaputt", inte så kul att vara halvtrakad, tyckte han. Emma kom med flyget till Mora så vi fick passa på att köpa en ny rakapparat. Odal i Mora, de verkar inte ha något och har de något så vet de inte vad det är..... Motorn fortsätter att krångla.

22 juni: Midsommarafton och vädret är regn eller har man tur bara mulet. Gjorde smör som nästan tog slut direkt. Fullt av folk hela eftermiddagen. Åt eget smör och egen ost till midsommarmaten. Många lyckönskningar från byn.

23 juni: Solen sken idag vilket var tur med tanke på allt folk som kom upp. Barnen har varit jätteduktiga hela dagen. Korna smiter, vill nu ut i det fria tror jag. Osten tog nästan slut. Firade med pizza.

24 juni: Solen skiner, regnet strilar ner och solen skiner igen. Det är så skönt att bara ta det lugnt. Idag hade vi tidiga gäster. Separatorn var midsommartrött. Fredrik tog Mimmi och gick till Stordammen 2 mil t.o.r. På kvällen grillade vi i eldhuset med Ivan. Han berättade då om sina minnen från förr. Kul, varmt och mysigt.

25 juni: Solen skiner. På kvällen var det åska runt i bergen. Matilda skaffar sig ideligen nya kompisar, särskilt damer 60+. Idag fick hon t.o.m. en tant att mata henne. Turister kommer oftast när jag får maten färdig och ett par timmar framåt. Ivan och Matilda hjälper till att bära ved och vatten.

26 juni: Solen sken även idag. Tisdagar hade vi bestämt att vi skulle ha som utflyktsdag så vi drog till Edsbyn, men ojså gnälligt det var. Vi gjorde en ombestämning att i fortsättningen har vi öppet alla dagar och turas om att ta ledigt istället. Efter en jobbig dag så var barnen och jag nere vid Oresjön och paddlade. När vi paddlat i nästan 2 timmar åkte vi till Sunnanshed för att låna tvättmaskinen.

27 juni: Tänk att solen lyser i dag med. Berny, Malin och Fredrik åkte till biblioteket i Rättvik. Ivan tog en dag ledigt, så kvar var Emma, Matilda och jag. Wilmo fick en kalv som fick namnet Vallmo. På kvällen var vi och badade en stund.

28 juni: Solen sken. Emellan åt kom det dock lite moln med en och annan skur. Allt tog tid idag. Separatorn krånglade och småosten ville inte en dag som kändes som om den bara gick upp. På kvällen satte vi på bjällror på alla kor och kalvar. Vilket klänkande det blev i hagen, kalvarna försökte springa ifrån sig själva!

Fjölårets avelstjur hos familjen Holm efter 733 Gandi, 70 Gul och 786 Maro.
Foto: Fredrik Holm

29 juni: Solen sken, regnet föll och en otroligt vacker regnbåge sträckte sig över himlen. Tidningen Falukuriren kommer på besök. Axel (som var med och startade underhållningen på fåbodarna vid Ärteråsen) kom på besök. Med sig hade han 15 liter jordgubbar. Hela eftermiddagen var det fullt av folk. Korna blev utsläppta på fri klöv idag. Först så följde de med Berny upp till utsiktstornet, sedan ner igen. När turisterna skulle gå följde de även dem en bra bit mot Furudal. På kvällen kom min mamma och pappa och vi firade med jordgubbstårta. Smaskens!

30 juni: Solen skiner, värmeböljan är här. Korna försvann inte under natten utan som vanligt låg de på backen nedanför serveringen. Mamma var med och gjorde ost. När osten var färdig så åkte vi till Rättvik. På kvällen grillade vi i eldhuset, gräddade väfflor och kokade kaffe på gammalt vis.

1 juli: Regnet öste ner på förmiddagen, men framåt eftermiddagen kom solen fram igen. Pappa var med och kändes smör. Turisterna kom lagom till lunch som vanligt. Fredrik åker till Gotland för

att vara med på fotbollsläger. Strax efter 20.00 var det turisttomt, då gick vi för att se på den stora hamngranen som är 3.20 meter i omkrets.

2 juli: Solen lyser åter på en klarblå himmel. Korna var tidiga idag, redan vi 6-tiden kom de och klinkade. Det var bara att kliva upp och sätta igång. Fördelen är ju att man blir klar med allt annat i tid också. Barnen åkte med "mommo och moffa" på utflykt till bl.a. björnparken. Passade på att hinna med lite tvätt när det inte är några turister.

3 juli: Solen skiner och det är väldigt varmt. Hade tänkt komma igång tidigt men som vanligt så blir det sällan som man planerar. Var med barnen och mina föräldrar på utflykt hela dagen. Åkte förbi Hedlings fåbod och pratade med getterna där. For sedan vidare mot Nusnäs och var i Mora för att se på Kyrkrodden.

4 juli: Solen skiner fortfarande. Har blivit stucken av myggen och svullnat upp runt anklarna. Osten lyckas jag inte med just nu, undrar om det kan vara värmen? Trots det varma vädret tar sig folk upp hit.

5 juli: Solen skiner men det är lite svalare idag. Tove och Henry kom med två stutar fast den ena ville inte riktigt vara med så den sprang till skogs. Kom dock tillbaka senare på eftermiddagen. Berny åkte med dem till Härjedalen och Emma åkte med "mommo" till Rättvik. Pappa tog småtjeerna till badet själv njöt jag av lugnet på fåboden.

6 juli: Solen fortsätter att skina. Sparade osttillverkningen till på kvällen för jag skulle hämta Fredrik vid flyget. Handlade och så tillbaka till Ärteråsen igen. På kvällen tog vi BF och for på spelmansstämma i Boda. Kul att ha varit där men kanske lite rörigt för mina öron. Kul var också att man inte är helt anonym för det kom fram folk och pratade. Ungdomarna raggade med spelmansmusik på hög volym i bilarna.

7 juli: Solen skiner och skiner..... Idag krånglade separatoren så jag gav upp och på kvällen var det fullt med experter som kunde vad det var för fel. Fast jag tror att det är gummiringen och att jag skruvar till för mycket. Turisterna kommer klumpvis fast vad gör väl det. Barnen var och badade. På kvällen var vi vid Bäckmans och beskådade deras otroligt fina träarbeten.

FJÄLLKON

8 juli: Solen skiner även idag. Mamma och pappa tackar nu för sig och drar sig tillbaka mot Gotland. Oreveckan började idag, så det var dåligt med folk. Åkte till Sunnanhed för att tvätta och leka en stund.

9 juli: Solen skiner och luften känns väldigt tung. Startade tidigt idag för Emma ville till Falun för en shoppingtur. En del turister tar en med storm och man fattar först efteråt vad de egentligen sade.

10 juli: Åskan hänger i luften och brakade även lös. Idag är det en sådan dag som man helst vill ligga kvar och dra täcket över huvudet. Separatorm krånglade igen och gasolen i kylskåpet tog slut och gav upp. Turisterna kom tidigt och Berny, Ivan och Fredrik drog iväg på utflykt.

11 juli: Himlen är svart och det regnar. Fixade kylskåpet. Två tyska tjejer var på vandring och hade sovit under en gran natten innan. De ville nu ha tak över huvudet. Berny bjöd dem på kvällsmat + en fotograf som bodde i en husbil på parkeringen. Han lovade att han kanske kunde hjälpa oss att fixa egna vykort till nästa år. Vi gjorde även ost mitt i natten för de ville vara med och se.

12 juli: Solen försöker ta sig igenom regnet. Sov över idag men vad gör väl det. Tyskarna kom och var med på osttillverkningen idag också. Berny, Fredrik och Malin var på aktion i Sunnanhed. Vi hade fullt av folk trots regnet, gjorde brasa i serveringen. Finns det hjärterum.....hur trevligt som helst fast det blev lite rörigt. Tvättmaskinen i Sunnanhed har gått sönder.

13 juli: Det åskar och regnar. Leo fyller år. Vi har nu varit här i 4 veckor och det känns jättebra. Ett plus idag var att separatorm fungerade vid första försöket. Säljer all ost och smör som blir.

14 juli: Solen tränger igenom ibland, annars regnar det och åskar för fullt. Berny var sjuk. Är lite förundrad över att folk kommer i vilket väder som helst. Malin ville sova i eldhuset och kom först när

det blev kallt fram mot morgonen.

15 juli: Regn. Emma fyller år. Tog ledigt och var i Rättvik. På kvällen var vi och åt vid pizzerian.

16 juli: Mulet, dock inget regn. Körde Emma till tåget för hon skall till Gotland en vecka. Fick vänta i Rättvik på att Odal skulle öppna. Passade då på att gå på långbryggan där.

17 juli: Regn igen. Idag fungerade allt. Julia fick en kalv "Juli". Ivan skulle med på utflykt. Vi var och tittade på storforsen, för sedan vidare mot Prästbodarna. Det var ingen hemma men vi tittade in i ladugården i alla fall. På hemvägen bjöd Ivan på fiket vid Ingels.

18 juli: Regn, regn, regn. Berny och Malin var till Edsbyn och Svebovallen. Ivan var ledig. Bakade i vedspisen.

19 juli: Regn i dag med. Berny för på "Köttmöte". Marken blir bara kladdigare för varje dag. Humöret håller vi dock uppe vilket är lätt med alla glada turister. Fortsatte baka idag, kul men varmt.

20 juli: Solen skiner idag, inte en dag för tidigt. Fredrik är så sugen på Falun så vi for dit på eftermiddagen. Var tvungna att vänta tills Berny pratat färdigt i telefonen vilket kan ta sin tid.

21 juli: Solen skiner idag med, skönt. Massor av folk. Berny var och kollade hjortronen, hittade minst 8 stycken. På kvällen var det sillfest, en trevlig fest.

22 juli: Regn igen. Himlen är svart och man skulle tro att ingen skulle leta sig upp hit men till vår glädje kommer de med endast positiva miner. Kärnmjölkskakan hann knappt bli färdig förrän den var slut.

23 juli: Solen skiner. Matilda har börjat vara inne hos Ellbritt och Britt-Marie hela dagarna. Bakade bullar och sockerkaka. Det blev varmt i köket.

24 juli: Solen skiner och det är ett fint sommarväder. Var igång tidigt idag för

jag skulle till Rättvik för att hämta Emma. När vi kom dit var det marknad där så vi traskade runt. Emma ringde och sade att det mesta hade krånglat för henne. Båten var försenad, bussen kokade, tågledningarna var trasiga och luftkonditioneringen var trasig. Så det var väl bara ett rent under att hon kom hem hel. Berny ringde och sade att vi hade en filmare, Thord Åman, som ville filma separering m.m. En hel dag och kväll filmade de och förhoppningsvis blir det en bra film av detta.

25 juli: Solen skiner, kul att sommaren håller i sig. Sov alldeles för länge idag vilket gör att allt blir sent. Trodde att folket skulle välja badstranden framför fåboden men så är icke fallet. Barnen och jag var och badade en stund på eftermiddagen.

26 juli: Solen sken idag med. Efter dagens besökare som bestod av en del gotlänningar åkte vi till Skräddar-Djurberga där de hade fåbodkväll med allehanda hantverkare. Tyvärr så kom vi dit alldeles försent så de enda som vi hann samspråka med var hornblåstillverkaren och vår förhoppning är att de kommer till vår fåbod nästa år.

27 juli: Solen sken men det kom några regnstänk idag. Berny for på aktion. Här var det som vanligt fullt upp. Många vill vara med när man gör ost och smör m.m. Berny hittade en separator för 20 kronor.

28 juli: Solen fortsätter lysa över oss. Idag var det marknad i Noppikoski. Trodde väl den skulle vara som våra marknader hemma, men jag fann i alla fall nya träskor. Gasolen till köket tog slut. Sena men trevliga gäster.

29 juli: Solen skiner. Bakade bullar och sockerkaka så jag hann inte färdigt till kyrkan kom men i gengäld hade de inte talat om att de skulle komma. Fick dock till en dialog och det blev en trevlig stund (en otroligt snabb präst). På kvällen kom Volvo-Kalle (från Sunnanhed) med sällskap. Åter en trevlig kväll.

FJÄLLKON

30 juli: Solen skiner men det finns lite åska i luften. Tidig morgon. Regnet öste ner, somnade om och vaknade av att solen sken för fullt. Hade lovat ungarna att åka till Tomteland om solen sken. Tyckte dock att det mesta var trams och dyrt. På kvällen kom Sven och Eva från Sunnanhed, med andra ord en till trevlig kväll.

31 juli: Solen skiner och en och annan regnskur. Berny och Fredrik for till Lillhärdal. Kvar var vi tjejer. Tvättade en matta. Emma provade att baka lite tunnbröd. Turisterna kom och gick. Det kom några som ville var med på mjölkning så jag fick väl göra det, vad gör man inte för turister? Fixade det väldigt bra om jag får säga det själv. Blev sent utan gäster också.

1 augusti: Regn med solglimtar. Trodde turistsången var över men som tur är håller den i sig. Marica med flera från Gotland kom på snabbvisit. Kul fast tråkigt att de hade bråttom.

2 augusti: Solen skiner från en molnfri himmel. Idag väntar vi folk från Härjedalen; Asta, Sven och Gördis. Barnen städade Olles stuga så de kunde sova där. Lisa och Hulda kom också fast först sent på kvällen.

3 augusti: Solen är fortfarande med oss. Hulda var med och mjölkade i ladugården. Sven separerade mjölken efter det att Asta hade satt ihop separatorm. Matilda var med Ivan och grillade våfflor. Såg knappt till henne. Emma ville till Insjön så dit åkte vi sent på eftermiddagen. På hemvägen åkte vi förbi Vidablick och där sade de att det bara var en liten bit till Hedsåsens fåbod men..... Väl framme var den stängd för turister denna vecka.

4 augusti: Idag är det mulet. Endast ett fåtal turister dök upp. Bakade lite, spelade kort med barnen. På kvällen grillade vi. Lisa och Hulda for hem igen.

5 augusti: Solen sken igen. Emma var allmänt trött på fåbodlivet så vi tog en tur till Sundsvall för att gå runt på Ikea. Oj vad sent det blev och så trötta vi var när vi kom hem.

6 augusti: Solen skiner som den aldrig gjort annat. Skulle ha åkt till Härjedalen men Matilda blev dålig. Var tvungen att åka akut med henne till Mora. Sedan satt vi där ca. 5 timmar. Malin och Emma

for till Falun.

7 augusti: Regnet öser ner. Åskan mullrar, dock en och annan solglimt. Trots åska kom de turister. Jag tycker de är tuffa, det hade inte jag gjort. På kvällen var vi bjudna till Charlotte vid Tenningen för att grilla. Vilken fin miljö det var där. Vi var även runt och tittade i naturen och pratade lite om planerna för kommande år.

8 augusti: Solen sken men även några regnskurar mot kvällen. Berny hjälper folket i Sunnanhed så jag har hand om mjölkningen. Malin var lovad Järvzoo om solen sken och så fick det bli. Slumpen gjorde att vi träffade på en gammal kompis till mej, kul. Det blev lite sent på kvällen så korna hade dragit sin väg när jag kom hem.

Ett av alla husen på Ärteråsens fåbod.
Foto: Fredrik Holm

9 augusti: Växlande väder. Tina och Robert kom med tre kalvar. Bakade bullar och kärnmjölkskaka. Ofta kommer det turister som är pratsugna. Helen och hennes dotter var med och mjölkade.

10 augusti: Regnet öser ner. Idag var det nästan folktomt. Började städa för hemfärd. Letade efter några rymlingar men gav upp. Känner mig trött idag, det märks att barnen börjar ställa om sig för hemfärd.

11 augusti: Regn och sol om vartannat. Vaknade tidigt. Korna vaknade tidigt också. Var klar tidigt i ladugården, hade ändå fullt upp hela förmiddagen. På eftermiddagen kom min kompis med familj vilket var jättekul.

12 augusti: Sol blandat med moln. Malin och Fredrik har resfeber. Idag är det sista dagen för Berny i Sunnanhed. Emma gjorde en smörgåstårta för att säga tack och hejdå till denna första sommar på

Ärteråsen. Sven och Evas grannar kom upp på kvällen.

13 augusti: Solen lyser igen. Fredrik och Malin åker till Gotland idag. Oj vad det blev tidigt. Emma, Matilda och jag for till Borlänge och tog en fika i Sunnanhed på hemvägen.

14 augusti: Som tur är skiner solen idag. Vi har nämligen två stora beställningar idag. 20 stycken kommer på lunch från Stora Enso, de hade kurs hos oss. På kvällen var Kristian med en grupp på 15 fåbodbrukare från Limatrakten. Känns lite tomt utan barnen.

15 augusti: Solen är fortfarande med oss. Vi började plocka ihop men det blev inte så mycket gjort. Fixade saffranspannkaka till kvällen. 18.30 hade vi "hejdå" och ett stort tack till alla berörda parter. Kvällen var trevlig.

16 augusti: Solen skiner idag med. Berny och Emma for till Hans-Inge i Hammarstrand för att hämta kalvar. Jag och Matilda skulle packa. Trots att det var stängt kom det folk vilket gav mig paus i arbetet. Var i Sunnanhed för en sista lek. Stressade tillbaka för Falukuriren kom på besök. Denna sista kväll sade även vädergudarna farväl med ett hejdundrande åskväder.

17 augusti: Solen skiner efter nattens väder. Emma, Matilda och jag får nu mot Gotland med sju kalvar. Sara slog också följe till Gotland. Kalvarna sov större tiden av resan. Fick dock lite problem med bussen. Trötta efter resan trampar vi gotländsk mark igen. Sommaren 2001 är nu slut och vi ser tillbaka mot många glada, roliga, jobbiga och struliga dagar, men framför allt en helt suverän sommar uppe i Dalarna på Ärteråsens fåbod!

Med detta vill vi tacka alla som har gjort denna sommar till ett fint minne för livet för alla, stora som små, ingen nämnd och ingen glömd!

Text: Monica Holm

Du som har berättelser som handlar om fjällkor och livet på landet är välkommen att skicka in dem till Fjällkon!

Nästa FJÄLLKON kommer i januari 2002.

Manus & annonser till den tidningen ska vara redaktionen tillhanda senast den 15 december!

En kalv på gång?

Projektturen 120 Viss, stb.nr. 20069, i arbete hemma på gården hos Solveig och Pål Hedén, Ena Höje, Värmland. Kvigan heter 51 Snödora, efter 1011 Vass, stb.nr. 20020, en tjur som brukades på gården 1996-97. Snödoras farfar är 662 Sevat.

Hösten 1999 (då bilden togs) betäckte 120 Viss hela besättningen på 10 fjällkor, samtliga med gott resultat. Alla blev dräktiga och året därpå föddes 5 kvigor och 5 tjurar.

- När jag gick en kurs i hundpsykologi så förklarade instruktören att ett bra sätt att testa en hunds psyke var att ramla omkull och spela skadad. En hund med dåligt temperament skulle försöka bita sin husse, medan en bra hund skulle slicka honom i ansiktet eller visa sig orolig. En kväll när jag satt i vardagsrummet och åt pizza bestämde jag mig för att testa hans teori på mina egna två hundar. Jag reste mig upp, satte handen för bröstet, gav till ett skrik och sjönk ihop på golvet. Hundarna tittade på mig, kastade en blick på varandra, och rusade sedan raka vägen till soffbordet och slukade min pizza.....

Den perfekta talaren är en man som kan beskriva infångandet av en 12-kilos gädda med händerna i byxfickorna.

- Jag var gift en gång, men min fru var väldigt omogen. Varje gång jag låg i badkaret kom hon in och sänkte mina plastbåtar.....

Det är inte kul att gå ut och handla kläder när man bara kan köpa nåsduk och slips utan att behöva sy om.

- Älskade Evert, vill du verkligen gifta dig med mig?
- Ja, det är väl lika bra som att sitta här och glo.

Vet du vad man får om man korsar en schäfer med en giraff?
- Nej!
- En vakthund får tredje våningen!

Fjällrasdjur till naturbruks-gymnasium!

EN SOM TACKADE JA

Som ni redan tidigare fått veta så fick vår förening ett anslag av Jordbruksverket för att kunna erbjuda landets naturbruks-gymnasier som en gåva, två stycken kvigkalvar av fjällras vardera mot löfte om att i framtiden hållas några fjällkor i mjölkproduktionen för att eleverna ska få se något annat än de stora raserna. En av de skolor som tackade ja till offerten var Lövsta på Gotland.

KALVAR FRÅN EN GÅRD SOM AVVECKLAR

Tyvär har Ronny Lund och Hanna Engström på Eskeskogs i Hejde socken på Gotland bestämt sig för att avveckla sin mjölkproduktion. Deras besättning har ju till stor del utgjorts av fjällkor. Därför frågade jag Hanna och Ronny om de inte kunde tänka sig att sälja ett par kalvar till vår förening för vidare befordran till Lövstagemnasiet.

Svaret blev positivt så jag kunde per omgående erbjuda skolan två sexmånaders kvigor fallna efter tjuren 57002-74 Luring. Denne hade fått sitt namn efter fadern 65 Lur, SKB 6547 och med morfar 34 Ringe, SKB 6570, så namnet var ju s.a.s. givet. Jag dristade mig till att fråga skolans ledning om man inte kunde vara intresserad av att köpa ytterligare en kviga för egna pengar. Det ställde man sig positiv till, så en dag i början av september åkte jag och Hanna Engström över till Lövsta som ligger i Roma på mellersta Gotland.

Där möttes vi och kalvarna av en liten mottagningskommitté och en stor halmad box i den sprillans nya tiomiljoners-ladugården. Lövsta producerar Kravmjölk och man tror att just fjällkor kan passa in i den produktionen. Det tror vi också och önskar Lövsta lycka till med fjällkorna och varmt välkomna i gänget!

Text: Patrik Gyllenhammar

- Jag vill dö med stövlarna på, sade sheriffen till flickan i sängen.
- I så fall är det nog bäst du tar på dem.
- Varför det?
- Min man kom just hem....

Möte med NGH (Nordisk Genbank Husdjur) i Norge 13-14 september!

Nordisk Genbank Husdjur, NGH, är en organisation som är skapad och finansierad av Nordiska Ministerrådet. Den har till uppgift att verka för skyddet av hotade husdjursraser i de skandinaviska länderna. På dess möten deltar i första hand tjänstemän som annars arbetar inom administration, politik och byråkrati. Men till mötet i Norge nu i mitten av september hade Jordbruksverket glädjande nog nominerat tre lantbrukare engagerade inom bevarandearbetet. Förutom undertecknad deltog Lars Assarsson från Gutefärföreningen och Johnny Häll som representerade Linderödssvinet och Gotlandskaninen.

Detta att vi var några bönder med på mötet kom att innebära att en del viktiga frågor fick en mer jordnära belysning än vad som annars nog varit fallet. Och av vad man kunde märka på damer och herrar byråkrater var det till glädje för arbetet.

Första dagens överläggningar kom mest att utgöras av ett utbyte av information mellan delegater om hur bevarandearbetet bedrivs inom respektive land. Här är skillnaderna rätt tydliga. I Sverige ligger ett stort ansvar på djurägarna och deras avelsföreningar när det gäller att organisera och driva avelsarbete.

I övriga nordiska länder fick jag ett intryck av att tjänstemän på olika nivåer tar ett mer direkt inflytande även över det praktiska arbetet. Och i t.ex. Danmark är direktstödet till djurägarna betydligt högre än här. Men gemensamt för alla länder i Norden är att man tar bevarandet av de olika raserna på största allvar. Och omsorgerna gäller även de s.k. produktionsraserna. Ett färgigt uttryck, förresten. Vilka raser är inte med i produktionen?

På kvällen den första dagen delades vi upp i grupper för att arbeta med förslag till hur NGH ska nå ut till en bredare allmänhet med sin information om vad man gör för att bevara den biologiska mångfalden.

Andra dagens morgon presenterade de olika grupperna sina förslag till problemlösningar, vilket ledde till en livlig debatt. Resten av dagen ägnades åt ett besök på Jönsbergs Lantbrukskola. Där har man gått in för att inom ramen för sin mjölkproduktion göra en rejäl insats för några av Norges hotade raser. Sälunda har man några mjölkkor vardera av raserna Sidet Trönderfä och Nordlandsfä (STN, vår systerras), Döleko, Telemarksko, Östnorsk rödkulla samt Jarlsbergsko.

Den sistnämnda är en mycket vacker rödsidig ko, men tyvärr inte godkänd som ras då den enligt uppgift endast bygger på ett ursprungsmaterial bestående av två kor och en tjur. Resten är ett försök till rekonstruktion av en fenotyp med hjälp av andra snarlika raser.

Det är verkligen mycket stimulerande att på detta sätt få möta folk från andra

Ko av rasen Jarlsbergsko.

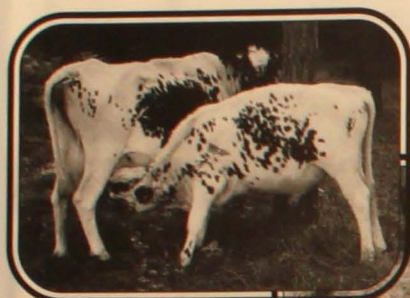

Två STN-kor, två rödkullor och en Telemarksko (den som står upp).

nordiska länder med samma intressen som man själv har. Och att få bekräftat hur värdefullt och viktigt det arbete är som vi utövar i vår förening. Fortsätt att stödja detta arbete, alla ni som vill ha kvar fjällkon, med Ert medlemskap!

Text & Foto: Patrik Gyllenhammar

EFTERLYSES!

UPPFÖDARE SÖKES TILL SVENSK FJÄLLRASKALV!

TILLGÅNGEN TILL SVENSK FJÄLLRASKALV ÄR GOD.
 ÄR DU INTRESSERAD AV ATT FÖDA UPP TJUR, STUT
 ELLER KVIGA AV SVENSK FJÄLLRASKALV?
 HAR DU FÄBODVALL ELLER NATURBETESMARK
 ÄR DETTA ETT PLUS I KALKYLEN MED FÖRUTSÄTTNING
 ATT DU VÅRDAR DESSA MARKER FÖR FRAMTIDEN
 PÅ ETT "NATURVILT" SÄTT.

Intresserad? Hör av Dig till oss!

Tove Undin 0565-921 22
 Tina Hansson 0290-705 25
 Berny Holm 0498-24 11 63

Köttsidan - Flera tips!
 några tips!

Här följer några tips till vinteruppfödning av svenska fjällrasdjur. Hoppas sommaren har varit bra för er och djuren. Har de växt enligt beräkning? Många av de faktorer som styr tillväxten beror på er själva. Man kan påverka det med enkla medel, t.ex. med rent, friskt vatten, minerlafoder och saltsten, men framförallt ett hyggligt bete.

Nu när hösten och vintern nalkas är det viktigt att man funderar på vilka djur man ska behålla till nästa år. Vissa faktorer spelar in;

- * Hur mycket foder finns till djuren?
- * Vilka byggnader finns tillgängliga?
- * Hur mycket orkar och vill du jobba med i vinter?

Har man dikor ska man nu på hösten fundera på följande:

- * Dräktighetsundersök alla kor och kvigor. Slakta de djur som ej är dräktiga.
- * Är tjuren fertil? Duger den ett år till? Annars så köp en ny bra fjällrastjur med paper på.
- * Har du dikobidragrätter? Om inte så köp innan årsskiftet p.g.a. att begränsningar på dessa kommer att ske efter nyår. Inga bidragrätter delas ut av nationella reserver. Ca-priset på en bidragsrätt är 1600-2000 kronor.
- * Sälj ej amkalv av kvigkøn till en mjölkproducent p.g.a. att man ej vet hur mycket modern mjölkar, d.v.s. man vet ej vad kvigan går för när hon blir ko. Dessutom kanske denna kalv utvecklat ett visst "viltbeteende".
- * Tjur/stutuppfödare! Tjurkalvar finns det gott om. Köp och "stuta", men tänk på extensifieringsbidraget så att du ej har mer än 1,39 djurenheter/hektar foderareal.
- * Sök ej utrotningshotade bidrag på stut eller tjur till slaktuppfödning. Konsekvenserna av detta kan drabba andra avelsdjurägare eller dikoägare med fjällras eftersom Jordbruksverket då får en statistik som visar att fjällrasen ej är utrotningshotad. Egentligen bidrar ju inte stutarna och slaktdjuren med några avelsframsteg. Resultatet av detta kan då bli att bidraget för utrotningshotad ras kan tas bort.
- * Till sist: Vi planerar att anordna en temadag om kött, slakt samt slaktmognadskurs.

"Pyrre", en kalv efter 6715 Lage får här en spruta morotspuré mot diarré. Otroligt effektivt och gott dessutom. När han var nyfödd kunde han inte dia ordentligt p.g.a. grav E-vitaminbrist. Men efter en spruta med E-vitamin samt tvångsmatning kom han igång och blev lika stor och fin som de andra kalvarna.

Foto: Helena Öhmark

"Snossan", som egentligen hette Skogsstjärna, irriterades av flugor och andra flygfän på betet. Ett vanligt flugpannband, avsett för hästar, fungerade utmärkt som skydd mot detta obehag. En grimma är nödvändigt att ha så man har något att fästa pannbandet i.

Foto: Helena Öhmark

Du som har tips och idéer om fjällkor och deras skötsel, utfodring etc. är välkommen att höra av Dig till *Fjällkon* så att fler kan få nytta av dem!

GÅRDSBESÖK PÅ NORDENS ARK

Nordens Ark har idag bl.a. 5 fjällkor och 5 ungdjur. Verksamheten här startades 1989 och den drivs av en allmännyttig stiftelse. Målet är att rädda och bevara utrotningshotade djurarter genom avel och uppfödning, återinplantering när så är möjligt, utbildning och forskning, samt information som skapar förståelse för behovet av insatser.

Några av korna på Nordens Ark som är av raserna fjällko, telemarksko och rödkulla.

På Nordens Ark brukar vi tala om tre kategorier djur som finns i anläggningen, vilka är:

- * Vilda, exotiska djur som klarar vårt klimat (ex. snöleopard).
- * Vilda nordiska djur (ex. skogsvildren).
- * Nordiska lantraser.

För den sistnämnda gruppen har vi nu fått färdigställt en byggnad som vi kallar Lantgården, där vi nu äntligen kan hålla våra lantrasdjur. Lantgården invigdes i augusti 1999. Det tar tid att starta upp något nytt, så först nu kan vi börja arbeta med det vi har tänkt.

Syftet med lantgården är främst att vara ett skyltfönster för de olika lantraserna. Vi försöker att fungera som en länk mellan allmänheten, de olika rasföreningarna, organisationer och myndigheter. Vi förmedlar dagligen kontakter mellan allmänheten och rasföreningarna.

Ärligen får vi runt 120.000 besökare. Dessa får information från våra guider och det textmaterial som finns bland djuren. I vår utställningshall har nu även utställningen "Svenska lantraser - från

fjällko till skånegås" fått sitt slutliga hem. På lantgården håller vi hundratals djur av 18 olika lantraser. För vissa raser (ex. skogsfår) har vi haft och kommer att ha en ganska stor betydelse även för det praktiska bevarandearbetet.

För andra raser (ex. nordsvensk häst) kommer vi nog aldrig att få någon avgörande betydelse i avelsarbetet utan mera fungera som ambassadör för rasen. De flesta djuren är genbanksgodkända. Dessutom strävar vi efter att hålla djur från ursprungsbesättningar eller som stammar från äldre linjer.

Text & Foto: Marcus Toreld

SJV-info på nätet!

Djurmiljöenheten på Jordbruksverket ger ut ett intressant informationsblad som heter just SJV-info några gånger per år. Tidigare har detta häfte skickats ut till bl.a. kontaktpersonerna i alla rasbevarande föreningar. Av kostnadsskäl, bl.a. för att det var så många som ville ha detta häfte, så har man nu gått över till att lägga ut det på internet istället.

Där kan alltså du som är intresserad i olika rasbevarande frågor gå in och läsa häftet ifråga. Adressen är www.sjv.se. När du kommer dit så är det bara att klicka sig fram till SJV-info, vilket det finns ett antal nummer av.

Spermasamling!

Vecka 47 kommer årets spermasamling av bl.a. fjällrastjurar att ske på Alebäck mellan Skara och Lidköping. I år ska det samlas 5 fjällras- (varav 2 fjällnära), 3 rödkulle-, 3 väne-, 1-2 ringamåla- och eventuellt en bohuskulletjur.

Berörda djurägare inom Svensk Fjällras-avel har kontaktats av Robert Nilsson över hur samlingen går till rent praktiskt med transporter osv. På förekommen anledning har jordbruksverket bett oss påpeka att då det gäller försäkring av dessa tjurur så måste varje enskild djurägare själv stå för eventuell försäkring på tjuren som levereras från den tidpunkt det lastas på gården och fram till dess att det kommer tillbaka eller levereras till slakteri.

Information från AVELSKOMMITTÉN!

NY AVELSKOMMITTÉ

Sedan stämman på Öland i augusti har vi en ny avelskommitté som består av Joachim Gustavsson (sammankallande), Anders Jonört, Sven Blomberg samt Märten Dahlberg (adjungerad). Det som närmast är på gång är att vi ska spermasamla fem tjurur på Alebäck precis som tidigare år. Denna gång blir det tre "vanliga" fjälltjurur och två fjällnära. Vi kommer att presentera dem närmare i nästa nummer av *Fjällkon*.

TJURKORTEN

Vi har även planerat att få klart tjurkorten på förra årets tjurur plus årets på samma gång, och vi beräknar att dessa ska vara klara i början av nästa år. På grund av att arbetsbördan varit stor för oss har korten från förra årets tjuromgång inte hunnits med, men vi hoppas att Ni har överseende med det. Dessa tjurur fick ju i alla fall en kort presentation med bild i *Fjällkon* i början av året.

TJURKALVSINKÖP TILL SEMIN

Vad beträffar Svensk Avels kalvinköp måste vi säga att det har köpts in flera intressanta tjurkalvar av fjällras, och det måste vi berömma Svensk Avel för, men de har även tackat nej till ett par verkliga guldkorn vilket är att beklaga. Ni djurägare som har några intressanta tjurkalvar; erbjud dessa till Svensk Avel, så att de får möjligheten att granska dem. En förutsättning är dock att Din besättning är med i kokontrollen. Ju fler kalvar som erbjuds, desto större chans har vi att få fram fler och bra tjurur för framtida bruk.

TJURMÖDRAR

Har Ni kor av tjurmoderkvalitet så hör av Er till någon i avelskommittén för diskussion om tjurval och för att hjälpa oss att hålla reda på tjurmodrarna som finns i landet. Vid eventuella frågor som rör avelsbiten så hör, som sagt var, gärna av Er till någon av oss i avelskommittén.

Avelskommittén genom Joachim Gustavsson

MANUSSTOPP

MANUS TILL FJÄLLKON NR 1-2002 SKA VARA
INSÄNT TILL REDAKTIONEN SENAST 15 DECEMBER!
Fjällkon nr 1-2002 kommer ut i januari/februari!

AKTUELLA SEMINTJURAR från Svensk Avel

Tillgängliga och godkända fjällrastjuror från Svensk Avel. Alla tjuror är inte renrasiga, även om de är godkända som fjällras.
OBS! Indexen är korrigerade enligt förklaringen nedan!

Namn	Kod.nr	Stb.nr	Far	Mjölkinde	Tjurinde	Övrigt
GRUPP 2:						
937 Balett	6-937	86937	726 Basker	108	+ 7	Döttrarna har haft svårare kalvningar än medeltalet. Används ej på lågställda kor. 12,5% SLB.
940 Hompen	6-940	86940	723 Figer	111	+15	Bra värden på mastitresistens. Bra golvhöjd. Bra mjölkbarhet. Mycket mjölk men med låga halter. Används ej på kor med svaga ben och kor som haft besvärliga kalvningar. Ingen lämplig kvigtjur. 12,5% Rk.
6742 Harg	6-6742	96742	729 Homeros	103	+ 8	Ingen dottergruppsundersökning gjord. Inga kända stora plus eller minus.
6746 Hompest	6-6746	96746	940 Hompen	107	+ 5	Mycket bra juver. Används ej på kor med svaga ben. 6,25% Rk, 3,12% SJB.
6758 Bula	6-6758	96758	943 Bass	123	+15	Mycket mjölk. Anlag för korta spenar. Används ej på kor med svaga juver. 3,12% Rk.
6759 Bam	6-6759	96759	943 Bass	113	+10	Ger korta spenar. Används ej till kor med svaga ben. 3,12% Rk.
6765 Homa	6-6755	96765	940 Hompen	100	+10	Mycket bra juver, mjölkbarhet och golvhöjd. 6,25% Rk, 3,12% SRB, 1,56% SLB.
6797 Fimar	6-6797	96797	792 Findus			Ny ungtjur. Har horn (scurs = lösa hornnabbar)!
6801 Bude	6-6801	96801	6758 Bula			Ny ungtjur.
6837 Bamse	6-6837	96837	6759 Bam			Ny ungtjur.
6838 Lars	6-6838	96838	6787 Laro			Ny ungtjur.
GRUPP 3:						
743 Bisko	6-743	76743	6636 Hoss	104	+ 4	Ger lätta kalvningar, döttrarna är lättkalvade. Bra ben. Använd ej till lågställda kor.
784 Biljett	6-784	76784	708 Bill	111	+18	Bra värden på mastitresistens och övriga sjukdomar. Ingen dottergruppsundersökning gjord. Används ej på de minsta korna. 12,5% SLB.
6738 Mast	6-6738	86738	786 Maro	106	+ 6	Ger bra juver och korta spenar. Bra dotterfertilitet. Används ej på små kor. 3% Rk.
6748 Bör	6-6748	96748	743 Bisko	107	+12	Ger stora "kroppiga" döttrar. Används ej på de allra största korna och/eller kor med långa spenar. 4,68% SLB.

TIURINFORMATION: För att kunna ställa de avkommebedömda fjällrastjurorna mot varandra på ett rättvist sätt så har vi räknat på avkastningsuppgifterna på dottergrupperna till samtliga godkända fjällrastjuror som blir kontinuerligt avkommebedömda i NAT:s tjurkalender. Totalt är det 52 tjuror som finns med där. Vi har lagt ihop avkastningsuppgifterna för dottergrupperna och delat med antalet tjuror vilket gett ett medelvärde på 152,4 kg protein i snitt för alla godkända fjälltjurors döttrar.

KORRIGERADE INDEX: När man då ser på vad för ett mjölkinde 152,4 kg ger i SKB-bedömningen så motsvarar det ett mjölkinde på 95. Mjölkinde baseras på kg mjölk x % protein = kg protein, och ger ingångsvärdet i tjurinde som ju är ett försök att sätta ett mer rättvisare kunna bedöma fjällrastjurorna så har vi kompenserat upp mjölkinde med 5 enheter så att medelfjällrastjuren som erhållit 95 i MIN istället får 100, vilket han ungefär skulle ha haft om man sållat bort korsningstjurorna från bedömningsmaterialet.

Avelskommittén

AKTUELLA SEMINTJURAR från Svensk Fjällrasavel

Tillgängliga och godkända fjällrastjuror från Svensk Fjällrasavel. Beställning av dessa tjuror sker hos Svensk Avel via Din Husdjursförening! Använd kodnumret vid beställning. Tjurorna är ej avkommeprövade. Kända egenskaper har vi antecknat under övrigt!

Namn	Kod.nr	Stb.nr	Far	Övrigt
GRUPP 1:				
165 Leo	7-556	6677	10 Smith	
1 Hubert	7-564	6680	6720 Jovial	
156 Zonat	7-543	6681	9 Zober	
181 Idear	7-563	6691	38 Desing	Ger ofta mer färg samt högställd avkomma.
162 Linus	7-567	6694	10 Smith	
3 Peter	7-592	6871	29 Ise	Ger ofta mer färg på avkomman samt att de har bra lynne.
70 Rosen av Böle	7-597	20002	733 Gandi	6,25% SLB.
32 Goding	7-707	20009	733 Gandi	
1010 Olav	7-720	20025	9009 Sevat	
232 Dillner	7-726	20036	181 Idear	Ger ofta mer färg på avkomman.
201 Driv	7-766	20071	181 Idear	
9150 Tor	7-761	24000	9007 Lano	
9151 Loke	7-762	24001	9010 Öst-Tor	
6226 Grenäs	7-779	20072	14 Gredor	
GRUPP 2:				
23 Svempa	7-576	6684	67 Ringo	Ger ofta avkomma med bra lynne.
37 Eemeli	7-574	6685	Kuninkaan Poika	
164 Lim	7-566	6695	83 Rim	
3 Dollar	7-577	6707	940 Hompen	6,25% västfinsk r.k.
202 Vaccin	7-701	20003	39 Dixon	
30 Herman	7-703	20005	34 Lysing	6,25% västfinsk r.k.
1002 Manitou	7-714	20029	6715 Lage	
2 Gusten	7-721	20011	158 Hink	
234 Sprint	7-738	20024	302 Misse	
1080 Major	7-724	20033	127 Desir	
1095 Flise	7-744	20045	302 Misse	
85 Loke	7-746	20046	75 Lör	
2076 Svix	7-745	20048	39 Dixon	
1006 Glunt	7-743	20050	6758 Bula	
2086 Prins	7-783	20077	164 Lim	
273 Glammen	7-777	20078	9 Glam	
GRUPP 3:				
145 Tessar	7-542	6679	148 Tess	
21 Svartenlind	7-553	6686	701 Svarting	
44 Fagerman	7-571	6688	1 Holar	Ger ofta högställd avkomma och högavkastande döttrar.
157 Lirken	7-554	6698	79 Nill	Ger ofta högavkastande döttrar.
57 Hinder	7-561	6699	155 Levi	
6 Snöstorm	7-595	6711	701 Svarting	
178 Terrin	7-598	6714	145 Tessar	
40 Pelle	7-596	20001	6748 Bör	Ger ofta högställd avkomma.
2000 Maraton	7-704	20006	710 Agaton	Ger ofta merfärg på avkomman.
6209 Kwick	7-710	20018	705 Sol	
208 Monogram	7-702	20026	9005 Mono	
50 Musse	7-722	20032	255 Magnet	
2027 Drutten	7-725	20035	6763 Svartus	
7114 Gubben	7-740	20039	27 Gunde	
1102 Fagott	7-739	20044	4 Totte av Knätten	6,25% SLB.
120 Viss	7-763	20069	6780 Mise	
4175 Triss	7-778	20073	178 Terrin	
2087 Boss	7-781	20075	6 Hoss	
57 Filur	7-782	20076	44 Fagerman	

FJÄLLKON

Säljes

Fjällkviga

*000918, M 35, F 3 Peter. Bidragsberättigad. BVD- & Leukosfri. 08-550 494 64, Susanne Damm.

Renrasiga fjällkor

med kalv, eller kvigor. Bidragsberättigade.

Avelstjur efter Lage.

Även överkorsningar finnes.

BVD- & Leukosfria.

0224-303 75, Birgitta Åberg.

Ren fjällras (=bidragsberättigade)

1) Amko *980322, F Sigge MF Risto, säljes med tjurkalv *010731, F Herman.

2) Amko (som även mjölkats), *990122, F Peter, MF Joar.

3) Ungtjur *000624, F Loke, MF Sigge.

BVD- & Leukosfri besättning. 0321-331 10, Gunilla & Ingvar Idestrom.

Fjällko och kviga

- 1) Ko *990406, kalvat sep -01.
- 2) Kviga *991011, kalvar jan -02. 0280-600 37, Anders Olla.

Några renrasiga fjällkvigor

Fribetäckta. 0431-44 13 32, Jan Carlsson.

Fjällnära ko

Handmjölkad (lösmjolkad). Kalvar 3:e gången i april 2002. 0253-100 73, Sonja Spånberg.

ANNONS- MANUS

TILL KÖPES, SÄLJES &
ÖVRIGT SKA VARA
INSÄNT SENAST
15 DECEMBER!
Fjällkon nr 1-2002
kommer ut i januari/
februari!

Gruppavelssystemet

Du som inte tidigare har fått häftet "Gruppavelssystemet" som Svensk Fjällrasavel gett ut kan rekvidrera det från redaktionen. I detta häfte beskrivs bl.a. hur man ska välja tjurar vid seminering för att undvika inavel inom fjällrasen. Det innehåller också en utförlig beskrivning av härstamningen på olika tjurfamiljer etc. Du som är vetgirig om fjällrasens tjurar och om aveln bör alltså skaffa Dig ett exemplar om Du inte redan har ett. Kontakta redaktionen!

Lite kuriosas;

Mejerier betalar för vatten?

Bakvärd "globalisering" som straffar ut den svenska mjölkproduktionen! 81 öre mer för vattnet i norr! Vore det inte bättre att slå vattnet i kraftverksdammarna - där lär ju vara vattenbrist? Arla DK betalar 126,4 öre för fett och 135,9 öre för proteinet samt drar av 5,4 öre för varje liter mjölkvätska. Arla SE betalar 113,4 öre för fett och 115,6 öre för fett och betalar(!) 53,0 öre för mjölkvätskan. Milko betalar 100,8 öre för fett och 108,8 öre för fett och betalar(!) 81,0 öre för mjölkvätskan.

På Nya Zeeland drar man av 16,8 öre för varje liter mjölkvätska. Inom Milkos och Norrmejeriers områden skulle man alltså få 81 öre betalt för varje liter även om det inte skulle innehålla ett enda gram fett eller protein, medan man i Danmark och på Nya Zeeland skulle få en räkning på 5,4 respektive 16,8 öre litern för varje liter innehållslös vätska bonden har "fräckheten" att leverera till mejeriet.

Det egendomliga i Sverige är att ju längre norrut man kommer desto mer gynnar man lågländskorna med mjölkbetalningen och straffar ut fjällkorna. Varför gör man så - skäms man för sina små Audhumblor?

Livdjurs- förmedlingen

Från och med oktober har **Mårten Dahlberg** tagit över uppgiften som livdjursförmedlare. Har Du djur att sälja eller vill köpa så kontakta **Mårten** i fortsättningen.

Mårten Dahlberg, Mariebergs Gård 1296, 872 96 Bjärträ. Tel 0612-532 67, fax 531 07.

OBS! Tel.tid:
Måndagar 12-13.

Om Du enbart vill annonsera i *Fjällkon* så skickar Du in annonsmanus till redaktionen i god tid före varje aktuell manusstopp! Se adress på sidan 2! Nästa **FJÄLLKON** kommer i januari 2002. Manus & annonser till den tidningen ska vara redaktionen tillhanda senast den **15 december!**

FJÄLLKONAMN PÅ BOKSTAVEN V

Här fortsätter vår serie med fjällkonamn. Slutet av alfabetet närmar sig och denna gång är det namn med begynnelsebokstaven V som presenteras:

Vacker, Vackerlin, Vaja, Vallmo, Vallra, Vallros, Vanda, Vandra, Vega, Venti, Vera, Vesta, Vifra, Vika, Vilda, Vinga, Vinterlov, Viola, Vira, Vita, Vitlin, Vitlind, Vitros, Viva, Vivan, Vivi, Värda, Välkomma, Värinna, Valhyria, Vanja, Villma, Vinros, Violetta, Volga, Våga, Värna, Vappling, Vändla, Vikomtesse, Verdandi, Vitlock.

FJÄLLKON

Toppenkossa från Jämtland mjölkade i 14,5 år!

Hon föddes 1983, en vecka innan midsommar. Hon födde 5 kvigor och 9 tjurkalvar under sin livstid, varav några tjurar finns på semin. 6758 Bula är nog den mest kända av dessa tjurar. Vi pratar om syskonen Abrahamssons favoritko 219 Smula från Torvalla By utanför Östersund. 219 Smula, fallen efter 717 Kare och 30 Mysing, har på 14,5 år producerat hela 103.426 kg mjölk med ett snitt på 4,4% fett och 3,5% protein.

Totalt ger detta 4583 kg fett och 3611 kg protein, summa 8193 kg fett + protein. Därmed är 219 Smula den första fjällko som kavlicerat sig för Diplom A som Svensk Fjällrasavel delar ut. Tyvärr var inte kossans ägare närvarande vid stämman på Öland 2001 där diplomutdelningen skedde, så diplommet har skickats till dem.

219 Smula har blivit dräktig på i snitt 1,4 inseminationer per dräktighet och detta har skett i snitt 81 dagar efter senaste kalvning. Är inte detta en "överlevare" till ko så säg. Sådana önskar man att det fanns flera av. När kon en gång i tiden stambokfördes efter de första 3-4 kalvningarna så bedömdes hon vara "en av de finaste fjällkor som skådats". Med årens rätt så blir vi ju alla, även kossor, lite förändrade i kroppen, så ock 219 Smula. Framst var det juvret som blev lite "hängigt" de sista åren, men efter 14 kalvningar så kan även sådant ursäktas. Svensk Fjällrasavel gratulerar Smulas ägare till bedriften att ha skött om henne på ett så bra sätt i många år, det klarar bara riktigt "kofolk"!

Text & Foto: Lennart Rosén

219 Smula, med rätt att ta igen sig efter att ha producerat över 100 ton mjölk!

Syskonen Kurt Abrahamsson och Margit Thorsson lät sin Smula ha privilegier både i ladugården och på betet. Inne hade hon en "specialplats" och mjölkmaskinen som användes de sista åren då juvret var stort var "specialdesignad" för att passa Torvallas primadonna.

Rapport från Elmia 2001!

Många har nog varit på Elmia och hälsat på oss i monter, så då vet ni ju att vi varit där, men för er andra vill vi berätta att Elmia är genomfört och det gick mycket bra med många positiva och trevliga besökare i monter. Ett större reportage om dessa dagar kommer i nästa nummer av *Fjällkon*.

Vi vill tacka alla er som ställde upp och jobbade så helhjärtat och bidrog till att allt fungerade så bra. TACK! till Mårten Dahlberg, Johan Knutsson, Tomas Hägmark, Marie Kallin, Kurt & Birgitta Karlsson, Eva Martinsson, Eva och Martin Karlsson och sist men inte minst Ulf Jonsson som presenterade korna när vi visade dem i ringen.

Styrelsen genom
Mari Strand, Joachim Gustavsson

Könskörtelhypoplasi?

Könskörtelhypoplasi, dvs när ena (eller båda) äggstockarna/testiklarna är underutvecklade eller helt saknas är lätt att undersöka när man t.ex. har seminören eller veterinären på besök. För egen del och för fjällrasens fortbestånd och utveckling är det viktigt att hålla koll på sina djur. Därför har Svensk Fjällrasavel satt ihop ett enkelt undersökningsformulär som kan användas när man vill göra en undersökningen hemma på gården. Använd denna mall eller kopiera om du inte vill klippa sönder tidningen. Du kan också skicka efter färdiga mallar från vår expedition. Mallen används till både han- och hondjur.

Skicka sedan in en kopia på undersökningen till Svensk Fjällrasavels expedition så kan de som jobbar i avelskommittén ha den som underlag då nya tjurar ska tas ut till seminverksamheten. Det är viktigt att vi får reda på om några djur är "hyp-djur" och i vilka släktled det eventuellt förekommer. Djur/djursläkten som kan bära på dessa anlag ska inte vara med i avelsarbetet eftersom det medför sämre dräktighetsresultat, en besvärande sak som ingen vill råka ut för. Könskörtelhypoplasi är inte så vanligt förekommande längre (det rör sig om några procent), men för ett antal decennier sedan så var det ett problem inom fjällrasen, delvis beroende på viss inavel då några få tjurar användes till alltför många djur så att "alla blev släkt med alla".

KÖNSKÖRTELHYPOPLASI - UNDERSÖKNINGSFORMULÄR Svensk Fjällrasavel

Gårdsnamn:..... Produktionsplatsnummer:.....

Id.nr. & Namn på han/hondjuret	Vänster äggstock/ testikel	Höger äggstock/ testikel	Fader, namn och stb.nr.	Anteckningar

Ny som ordförande i Svensk Fjällrasavel!

Hej! Jag heter Anders Jonört och är en sann fjällkoentusiast sedan många år. Jag har varit medlem i Svensk Fjällrasavel sedan föreningen bildades 1996, dessförinnan var jag med i SKB-föreningen i många år. Jag är gift med Mia och vi har fyra barn. Vår gård heter Flarkbäcken och ligger några mil norr om Umeå. Ni som var med på stämman föreningen hade 1998 var på besök hos oss då.

Vi har en fjällkobesättning med 48 mjölkande fjällkor i en lösdriфтsladugård som byggdes 1995/96. Utfodringen är baserad på ett fullfoderalternativ där ensilage och kraftfoder mixas. Dessutom finns kraftfoderautomater i mjölkgruppen så att vi kan ge högproducerande kor lite extra kraftfoder. Själva mjölkgruppen har plats för 10 kor åt gången (dubbel 5:a). Vi odlar 80 ha varav 50 ha är egen mark.

Gården är omställd till Kravproduktion sedan 1999. Mjölkkornas produktion ligger på i genomsnitt 5600 kg ECM/ko och år. Fett- och proteinhalt ligger på 4,2% respektive 3,4%.

Inom Svensk Fjällrasavel har jag tänkt fortsätta arbeta enligt de intentioner styrelsen och min företrädare Patrik Gyllenhammar påbörjat alltsedan föreningen bildades. Saker som jag tycker är speciellt viktiga i det framtida arbetet med fjällrasen är att skapa en konkurrenskraftig ko som är frisk och har starka ben och tydliga brunster.

Hon ska ha ett bra lynne så hon fungerar i alla olika sorters miljöer. Vidare ska hon kunna kalva själv utan hjälp och ha livskraftiga kalvar. Hon ska ha en hög avkastning i förhållande till sin storlek med goda halter av fett och protein. Även en bonde med fjällkor har räntor och amorteringar att betala och han ska också ha betalt för sitt slit. Därför ska fjällkon vara ett ekonomiskt alternativ för hon kan ej bevaras bara för sitt utseende, färg, trevlighet etc. Hon måste kort sagt betala den bås-plats hon står på.

Vidare hoppas jag att samarbetet med Svensk Avel och Camilla Swärd ska fungera bra och att de förstår att köpa in för oss intressanta tjurkalvar, för de kommer vi att använda med glädje medan ointressanta tjurar är bortkastat att köpa in då vi ej använder dem.

Sedan hoppas jag att alla medlemmar känner sig önskade och viktiga, allt från stödmedlemmar utan kor till fäbodbrukare, gruppen med fjällnära kor, di- och amkofolket, de "vanliga" mjölkproducenterna och även de med fjällkor som mjölkar 10.000 kg är välkomna. Alla de här olika grupperna av fjällko-folk behövs för att rädda rasen.

Jag har ju varit med som ledamot i styrelsen några år nu och är väl insatt i detta arbete. Eftersom styrelsen på det konstituerande sammanträdet efter själva stämman på Öland i augusti valde mig till ordförande så har jag, med styrelsens godkännande, överlämnat ansvaret som livdjursföredlare på Märten Dahlberg, en god vän och kollega som har en fjällkobesättning med 40 fjällkor i Ångermanland. Hur ni får tag i honom står att läsa om på annan plats i denna tidning.

De olika styrelseposterna väljs ju av styrelsen inom sig själv, själva årsstämman beslutar bara om vilka som ska vara ledamöter i styrelsen. Därför kanske valet av ny ordförande kom lite plötsligt för en del av Er, särskilt Ni som var med på stämman på Öland. Min företrädare avgick som ordförande av personliga skäl, inte på grund av något annat, vilket Ni kan läsa om på sidan 3. Jag ska göra mitt bästa som ordförande för att Ni alla ska bli nöjda med vår förening, Svensk Fjällrasavel. Har Ni frågor eller funderingar så är det bara att höra av sig till mig!

Text: Anders Jonört

**Skicka in bilder & uppgifter på
Dina favoritkor till Fjällkon!
Då får fler än du se dem!**

Ny service!

KONTAKTPERSONER I AVELSFRÅGOR

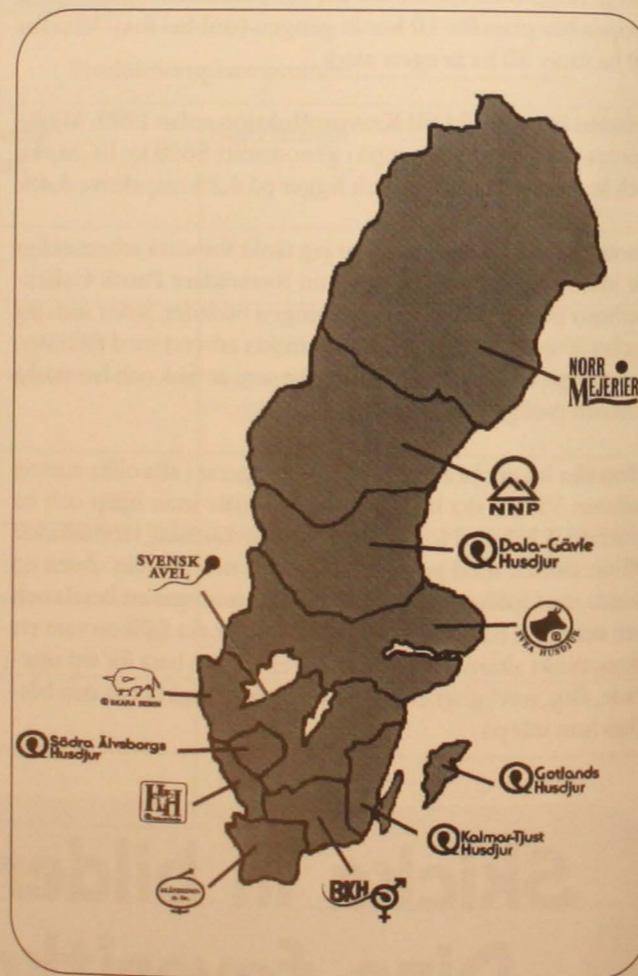
Nu har vi tänkt att upprätta ett kontaktnät med en kontaktperson som ska svara på eventuella frågor från medlemmar, husdjursföreningspersonal och även icke medlemmar som är intresserade av fjällrasen. Vi kommer att dela upp landets husdjursföreningsområden på nedanstående sex personer.

Namn	Telefon	Område
Mari Strand	0644-400 71	Norrmejerier, NNP
Sven Blomberg	0258-202 07	Dala-Gävle Husdjur, Svea Husdjur
Joachim Gustavsson	0142-250 42	Skara semin
Evy Schale	0430-311 18	Södra Älvsborgs Husdjur, Hallands Husdjur, Skåne-semin
Ronny Olsson	0485-760 37	Blekinge Kronobergs Husdjur, Kalmar Husdjur
Patrik Gyllenhammar	0498-243035	Gotlands Husdjur

Det är meningen att Du ska ringa till den person som har hand om den husdjursförening Du tillhör. Vi ska skicka ut särskilda formulär till alla husdjursföreningar och presentera våra kontaktpersoner ifall det dyker upp några frågor beträffande tjurar, procentsatser eller rastillhörighetsfrågor.

Ni som är medlemmar ska även kunna utnyttja kontaktpersonen till att göra seminaringsplan och övrigt Ni behöver hjälp med eller undrar över.

För kontaktpersonerna har vi utsett Sven Blomberg som sammanställande i kontaktgruppen. Vi hoppas att denna service ska vara till stor nytta för Er och att Ni också utnyttjar den. Vi kanske inte kan svara på precis allt, men då får vi be att få återkomma när frågan är utredd!

- Jag har en fårfarm, men jag vet inte hur många jag har, för varenda gång jag försöker räkna dem så somnar jag.

- Min fru förstår mig inte. Gör din? - Inte den blekaste aning, hon har aldrig pratat om dig.

Hon var sent ute och såg färjan ett par meter från land. Då tog hon ett djärvt tigersprång och landade på däck. - Det var fint hoppat, sade en passagerare, men varför väntade ni inte tills färjan lagt till?

Bilder från läsarna

210 Stintan med sin nyfödda kalv efter en egen tjur. Stintan finns på Nordens Ark i Bohuslän.
Foto: Marcus Toreld

Våren 2001. Lisbeth med tjurkalv.
Foto: Benny Olausson

Ett gäng kvigor hos familjen Schale i Halland.
Foto: Lars Schale

SKICKA DINA KOBILDER TILL FJÄLLKONI!

Adress: Svensk Fjällrasavel, c/o Lennart Rosén,
Kvarngatan 6, Fornåsa, 590 33 Borensberg

FJÄLLKON

Föreningsbrev Porto Betalt

Avs: Svensk Fjällrasavel
Kvarngatan 6, Fornåsa
590 33 Borensberg

Bilder från läsarna

93 Kulla Gulla efter projektturen 30 Herman.
Foto: Lars Schale

Kvigor från gården Görshorva. Den vänstra och den i mitten är
tvillingar efter 6758 Bula. Den högra är efter 6763 Svartus.
Foto: Joachim Gustavsson

81 Kulla Gulla efter semintjuren 6775 Sigge.
Foto: Lars Schale

69 Stjärna efter semintjuren 6769 Delta.
Foto: Lars Schale.

< < 81 Kulla Gulla.

69 Stjärna > >

